

У Чорнобильській зоні живуть дикі корови

ФАУНА. Здичавілі свійські тварини поводяться, як предки-тури

Ярослав САДОВИЙ,
«Урядовий кур'єр»

Цікавим спостереженням поділилися співробітники Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника. Вони вже понад три роки спостерігають за життям стада диких корів, поведінка якого істотно відрізняється від того, що можна побачити у свійських тварин.

Велика рогата худоба, яка народилася і живе в дикій природі без нагляду людей, стала поводитися, як тури: тварини об'єдналися в організовану групу, де дотримуються жорсткої ієрархії. У стаді захищають молодняк і успішно виживають в оточенні природних ворогів.

На відміну від звичайного сільського стада, здичавілі тварини діють структуровано і злагоджено. Телята тримаються між дорослим биком і коровами у найбезпечнішому місці. Захист телят — пріоритетне завдання всіх тварин у стаді. Головний бик, найстарший і найсильніший, не виганяє молодих самців, а зберігає їх у групі для захисту від хижаків. Місце у стаді є тільки тим биком, які поведуться спокійно і не заперечують лідерської ролі альфа-самця.

Колись у цих лісах мешкали дикі предки здичавілих корів тури. Їхній ареал — уся лісова і степова зона Європи. Разом із тарпанами та зубрами тури створювали відкриті ландшафти шляхом активного впливу на ґрунт і рослинність. Ці тварини були необхідним чинником існування степу й лісів. За це на-

Фото з сайту facebook

Дикі корови призвичаїлися до зими, вони живуть, як тури

уковці назвали їх екосистемними інженерами.

Фотознімки унікального стада з'явилися на сторінці Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника у Facebook. Їх зробила група дослідників, готуючись до зйомок документального фільму про зону відчуження, яку охороняють.

Стадо здичавілих корів у заповіднику з'явилося внаслідок смерті їхніх колишніх господарів — самопоселенців із села Луб'янка. Корови влюдили велику територію біля річки Ілля в західній частині Чорнобильської зони відчуження, розмножилися.

Це не перше на цій території. Майже 35 років тому вже існувало стадо дикої худоби. Після аварії на ЧАЕС майже рік здичавілі корови блукали навколо колишнього села Чистогалівка. Пізніше їх перегнали до експериментального господарства в с. Нові Шепеличі.

Крім зроблених фотокартів, що вражають, фахівці провели наукові спостереження. Вони оцінили стан худоби, підраховували кількість особин у стаді. Молодняк виявляє хорошу адаптацію до холоду. Більшість тварин на вигляд абсолютно здорові, тільки у бика-вожака є проблеми з правим оком.

Цей приклад дає змогу науковцям аналізувати не тіль-

ки процеси реінтеграції одомашнених видів у дикі природу, а й робити висновки про роль в екосистемі й звичках їхніх предків турів. Судячи з поведінки здичавілого чорнобильського стада, ці вимерлі тварини були комунікабельними, соціальними й інтелектуально розвиненими. Вони мешкали переважно в лісах і дуже рідко ставали здобиччю хижаків, навіть вовків.

Для науки найважливіше, що приклад повернення великих трав'яних у позбавлені людської присутності екосистемі Полісся демонструє, яку важливу роль вони в них виконують. Дикі корови, як колись тури, працюють живими газонкосарками. Поїдаючи значну масу однорічної рослинності, вони прополюють ліс від бур'янів і повертають в ґрунт поживні речовини в переробленому вигляді. З 1627 року в Європі не залишилося жодного дикого тура, тому спостерігати природні процеси в місцевих екосистемах неможливо вже майже чотири століття.

А ТИМ ЧАСОМ

Як стало відомо «Урядовому кур'єру», вперше за 100 років Чорнобильську зону стали заселяти ведмеді, вовки і рисі. Фахівці припускають: їхнє повернення може бути пов'язано з тим, що територію давно покинули люди й у тих краях припинилася будь-яка сільськогосподарська діяльність. На думку дослідника Чорнобильської зони Сергія Гащака, хоч нині й неможливо встановити точну чисельність популяції тварин, які повернулися, можна припустити, звідки саме вони приходять.

Ведмедів можна зустріти фактично на всій території навіть взимку. Але їх ще не багато, вони мігрують. До нас потрапляють, мабуть, з Білорусі. Фахівець зазначив: після того, як у Чорнобильській зоні з'явилися ведмеді, вовкам дедалі частіше не вдається роздобути собі їжу, тому бувало, що ці хижаки харчувалися яблуками.